

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Економічний факультет

Кафедра статистики та демографії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціально-демографічний аналіз поселенської мережі

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Курило Ірина Олексіївна

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: Курило Ірина Олексіївна, доктор економічних наук, професор кафедри статистики та демографії

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри статистики та демографії

(підпис) (Гончар І.А.)

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією економічного факультету/інституту

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії
(підпис) (Магомедова А.М.)

Погоджено з науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «30» 08 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії
(підпис) Петренко-Лисак А.О.

1. Мета дисципліни – ознайомлення з актуальними тенденціями розвитку демографічної урбаністики, отримання навичок роботи з інформацією, що стосується урбаністичної та соціально-демографічної ситуації в Україні і світі, розвиток вмінь щодо аналізу динаміки демографічних процесів та соціально-демографічного складу населення різних типів поселень у взаємозв'язку з факторами, які на них впливають.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Володіти базовим соціологічним понятійно-категоріальним апаратом
2. Знати і вміти використовувати статистичні поняття і показники
3. Вміти працювати з одномірними та двомірними таблицями

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна передбачає розгляд процесів урбанізації та глобалізації у соціально-демографічному контексті й спрямована на формування у майбутніх соціологів уявлень про соціально-демографічні особливості різних поселенських структур та їх фактори, на відпрацювання навичок дослідження відтворення населення різних типів міст, а також порівняльного аналізу демографічних процесів і структур в міжпоселенському розрізі.

4. Завдання (навчальні цілі):

- з'ясувати закономірності еволюції розміщення населення та місця і ролі демографічної динаміки у процесах глобалізації
- опанувати методи соціально-демографічного аналізу поселенської мережі, аналізу методичного та інформаційного забезпечення досліджень у цій царині
- розширити професійні уміння щодо порівняльного аналізу даних, які стосуються відтворення населення різних типів міст (та інших типів поселень), а також оцінки його взаємозв'язків із соціально-економічними процесами

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність використовувати методи аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій урбанізації та глобалізації (фк50);
- здатність аналізувати зміст і спрямованість соціальних процесів урбанізації та глобалізації (фк52)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	основні теоретико-методичні засади дослідження поселенської мережі у соціально-демографічному вимірі	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота	20
1.2	сучасну соціально-демографічну специфіку різних поселенських структур та основні фактори, що її формують	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота	20
1.3	основні методи та підходи до аналізу демографічних процесів і структур у міжпоселенському розрізі	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота	20
2.1	використовувати теоретичні знання у практиці соціальних досліджень поселенської мережі, зокрема сучасних урбанізованих поселень, а також аналізу процесів глобалізації в їх соціально-демографічному вимірі	Лекція, практичне заняття	завдання на практичному занятті, контрольна робота	15
2.2	працювати із соціальною, демографічною та економічною статистикою, що стосується соціально-демографічної й урбаністичної ситуації в Україні та інших країнах	Лекція, практичне заняття	завдання на практичному занятті, контрольна робота	15

2.3	застосовувати методи соціально-демографічного аналізу до діагностики проблем відтворення населення міських поселень, оцінки й прогнозування їх соціальних наслідків, а також до вирішення прикладних завдань планування поселенської мережі	Лекція, практичне заняття	завдання на практичному занятті, контрольна робота	10
-----	---	---------------------------	--	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)						
Застосовувати методи оцінки, регулювання і прогнозування урбанізаційних та глобалізаційних процесів (прн57)	+	+	+	+	+	
Здійснювати опис й осмислення соціальної, демографічної й економічної статистики, що стосується процесів урбанізації та глобалізації (прн59)	+	+			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- Кр 1 з тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3 – 15 балів/8 балів
- Кр 2 з тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 15 балів/8 балів
- Участь у практичних заняттях із тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3 – 15 балів/10 балів
- Участь у практичних заняттях із тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 15 балів/10 балів

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.3, (білет містить два відкриті питання і задачу) – 40 балів (відкриті питання оцінюються по 15 балів, задача – 10 балів). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- **умови допуску до іспиту:** студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж **36 балів**. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру.

7.2 Організація оцінювання:

- Кр 1 з тем 1–3 – після вивчення теми 3
- Кр 2 з тем 4–9 – після вивчення теми 9
- Участь у практичних заняттях із тем 1–3 – протягом вивчення тем 1-3
- Участь у практичних заняттях із тем 4–9 – протягом вивчення тем 4-9

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Теоретико-методичні основи соціально-демографічного аналізу поселенської мережі				
1	Теоретичні засади соціально-демографічного аналізу поселенської мережі	4	4	8
2	Методичні питання соціально-демографічного аналізу поселенської мережі та його інформаційне забезпечення	2	4	8
3	Урбанізація, демографічний перехід та відтворення населення в різних типах поселень	2	4	8
	<i>Контрольна робота 1</i>	2		
2. Специфіка відтворення населення у різних типах поселень та її детермінанти				
4	Тривалість життя населення та фактори її формування у різних типах поселень	2	4	6
5	Народжуваність та дітородна поведінка у міжпоселенському вимірі	2	2	6
6	Шлюбно-сімейні процеси й структури, їх особливості в різних типах поселень	2	4	6
7	Специфіка міграції в умовах глобалізації та її роль у процесах трансформації поселенської мережі	4	4	6
8	Соціально-демографічний склад населення	2	4	6
9	Соціальна економіка: специфіка проблем у поселенському контексті	2	4	6
	<i>Контрольна робота 2</i>	2		
	ВСЬОГО	26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 26 год.

Практичні заняття - 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Важенин А.А. Влияние смены закономерностей расселенческих процессов на характеристики систем расселения //Региональные исследования. 2006. № 3. С.43-66. [http://www.shu.ru/pages/mag/RI_2006_03\(09\).pdf](http://www.shu.ru/pages/mag/RI_2006_03(09).pdf)
2. Демографическая модернизация России. – Москва: Новое издательство, 2006. – 601 с.
3. Изард У. Методы регионального анализа. Введение в науку о регионах. М.: Прогресс, 1966.
4. Мостова І.О. Вплив демографічної ситуації на систему розселення // Демографія та соціальна економіка. – 2014. - № 1(21). – С. 222-232.
5. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села. – Київ: ІДСД НАНУ, 2007.
6. Слука Н. Глобальные города на передовой демографической модернизации – Демоскоп Weekly, № 413-414- <http://demoscope.ru/weekly/2010/0413/tema02.php>
7. Соціально-демографічна ситуація у м. Києві в умовах переходу до ринкової економіки – Київ: КМДА, Інститут економіки НАНУ, 2000. – 115 с.
8. Трубина Е. Г. Город в теории: опыты осмысления пространства - М.: Новое литературное обозрение, 2011. - 520 С.
9. Beaverstock J., Smith R., Taylor P. A roster of world cities // GaWC Research Bulletin. 1999, №5

10. Geyer H. and T. Kontuly A., 1993. Theoretical Foundation for the Concept of Differential Urbanization. In International Regional Science Review. 15: 157. DOI: 10.1177/016001769301500202
11. Partridge M., Rickman D., Ali K., Olfert M., 2006. Does the New Economic Geography Explain U.S. Core-Periphery Population Dynamics? In The 45th Annual Meetings of the Southern Regional Science Association. March 30-April 1, 2006, St. Augustine, Florida
12. Sassen S. The Global City: New York, London, Tokyo. Princeton, 1991, 2001; Sassen S. Cities in a World Economy. London, 1994.
13. Stewart J.Q. Demographic Gravitation: Evidence and Application // Sociometry. V.11, February, May 1948.
14. Taylor P. World cities and territorial states under conditions of contemporary globalization // Political Geography, 2000, № 19
15. World Urbanization Prospects The 2014 Revision - Population Division - United Nations - <https://esa.un.org/unpd/wup/>.

Додаткова:

1. Височин І. А. Організація міграційних переміщень у просторах великого міста [Електронний ресурс] / І. А. Височин // Вісник Сумського національного аграрного університету. - Сер. "Будівництво" / Сумський національний аграрний університет. - Суми : СНАУ, 2014. - Вип. 8 (18).
2. Голофаст В. Б. Семья в крупном городе // Голофаст В. Б. Социология семьи. Статьи разных лет. – СПб.: Алетейя, 2006. - 432 С.
3. Грішнова О.А. Економіка праці й соціально-трудова відносини. – К.: Знання, 2006. - 390 с.
4. Засадко В.В. Механізми розвитку сільських територій в умовах урбанізації та міграції з села у місто // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2013. – Вип.6. – С.226-271.
5. Курило І.О. Соціально-економічна структура населення: еволюція, сучасність, трансформації. – К.: ІДСД НАН України, 2006. - 412 с.
6. Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції. У 2-х томах. – К.: "Сочинський", 2012.
7. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні. - К.: «Сочинський», 2015.
8. Мостова І.О. Міграції населення як фактор розвитку процесів урбанізації. Населення України : демографічні складові людського розвитку. – Умань, 2015. – 180 с.
9. George Martine, Jose Eustaquio Alves and Suzana Cavenaghi Urbanization and fertility decline: Cashing in on structural change - <http://pubs.iied.org/pdfs/10653IIED.pdf>
10. Richard Wolf, Greg Langley, Jessica Formby Bigger Cities, More Babies? <http://projectm-online.com/app/uploads/PROJECTM-Fertility-and-Cities-Demography-Special.pdf>